

Ameriški dolarji ne bodo ustavili pohoda komunizma

General Wedemeyer predlagal vojaško pomoč zapadni Evropi in Kitajski

Washington, D. C., 6. marca.— Marshallov načrt, ki predvideva potrošnje sedemnajst milijard dolarjev za ekonomsko okrevanje in rehabilitacijo zapadne Evrope, ne bo ustavil pohoda komunizma, komunistične agresije in raztegnitve sovjetskega vpliva, ako ne bo podprt z vojaško silo. Ta argument se je slišal v teku ostre debate o načrtu v senatu in pred člani odbora za zunanje zadeve nižje kongresne zbornice.

General Albert Wedemeyer, bivši poveljnik ameriških čet na Kitajskem, je dejal pred člani odbora, "da bomo morali plačati ceno s krvjo, ako ne bodo storjeni koraki za ustavitev pohoda komunizma. Ekonomska pomoč zapadni Evropi in Kitajski ne bo zadostovala, ker je potrebna tudi vojaška pomoč. Ne verjamem, da bi mogli ameriški dolarji ustaviti pohod komunizma kjerkoli na svetu. Ceno bo treba plačati s krvjo."

Wedemeyer se je obotavljal kot priča pred kongresnim odsekom. Zavedal se je, da lahko spravi v zagato predsednika Trumana in obrambnega tajnika Forrestala, svojega predstojnika, ki trdi, da je Marshallov načrt edina alternativa za odvrnitev izbruhov vojne. Pripočel je objavo svojega poročila o situaciji na Kitajskem, katero

Attlee 'razsekal' korine komunizma

Sistem je prekucen carizem

London, 6. marca — Premier Clement Attlee je dejal, "da je komunizem prekucen carizem, ki je obrnil hrbet civilizaciji." On je govoril pred profesorji in dijaki univerze Oxford. Orisal je kontrast med komunizmom in demokratičnim krščanskim socializmom britanskega tipa.

"Komunizem se je skotil na evropskem kontinentu v atmosferi totalitarstva," je rekel Attlee. "Polje mu je pognojil ruski carizem. Socializem v zapadni Evropi ima svoje korenine v evropski civilizaciji, človečanstvu in krščanstvu, v Veliki Britaniji pa v njeni zgodovini. Med komunistično in socialistično filozofijo je globok prepad. Ta razlika je temeljna na svetu sedaj."

Mi smo bili vzgojeni v civilizaciji, katere korenine države davno prošlost. Na drugi strani je komunizem, ki nima korenin v prošlosti, skuša uničiti prošlost in skotil se je v Rusiji."

Attlee je dalje rekel, da je upal na hiter razvoj v Rusiji. Izrazil je obžalovanje, ker razvoja ni. Carizem je bil strmoglavljen v Rusiji, toda oblika je ostala z razliko, da je sedaj drugi razred na krmilu. Attlee je v svojem govoru poveljeval svojo delavsko stranko in vlado in zankal trditve o razkolu v stranki. Dejtal je, da je danes bolj združena nego je bila kdaj prej.

"Vedno smo naglašali, ako bo nastala nasilja, ne bodo prišla z naše strani, temveč s strani opozicije," je dejal. "Ako se izsilila sprememba z revolverji in bombami, je težko odločiti bombe in revolverje."

je študiral kot posebni Trumanov odposlanec zadnje jesen. Objavo poročila sta preprečila Truman in državni tajnik Marshall.

"Ne verjamem, da bi morali mi ustvariti politično in ekonomsko moč kjer koli na svetu, ako je ne bomo podprli in zaščitili z oboroženo silo," je dejal Wedemeyer. "Ekonomska pomoč Kitajski pred dvema letoma bi bila podprla Kaišekovo vlado, toda taka pomoč sedaj ne bi zadostovala. Opozicija proti tej vladi med Kitajci se je povečala."

Na vprašanje kongresnika Mundta, ali je komunistična nevarnost večja v Aziji nego v Evropi, je general dejal, da bi lahko dal odgovor na tajni, ne na odprti seji.

"Truman in Marshall sta nam pred enim letom pripovedovala, da bo ekonomska in vojaška pomoč \$300,000,000 Grčiji zadostovala," je rekel Mundt. "Gerilci pod vodstvom komunistov bodo odložili orožje in se podali. To se ni zgodilo. Marshall je predlagal dodatno vojaško pomoč Grčiji. Vse kaže, da je bil denar vržen v podganjo luknjo."

V višji kongresni zbornici je kritiziral Marshallov načrt senator Wherry, republikanec iz Nebraske. Omenil je preobrat v Čehoslovakiji, kjer so komunisti dobili vso oblast, da je sedaj na vrsti Finska, potem pa pride na vrsto Italija in morda tudi Francija. Komunisti v Italiji in Franciji predstavljajo mogočno silo, s katero mora Amerika računati.

Senator Malone, republikanec iz Nevade, je dejal, "da je Marshallov načrt v bistvu skema za zapravljanje ameriškega bogastva po vsem svetu. Posledice bo padec ameriškega življenjskega standarda na stopnjo standarda v Evropi in Aziji."

Mihael se je moral odpovedati prestolu

London, 6. marca. — Bivši rumunski kralj Mihael je izjavil pred časniki, da se je moral odpovedati prestolu 30. decembra. Člani rumunske vlade so ga opozorili, da bo on odgovor

PRITISK ZA SPREJETJE NAČRTA OBVEZNEGA VOJAŠKEGA VEŽBANJA

Washington, D. C., 6. marca.— Pritisk na kongres za sprejetje načrta obvezne vojaške službe in vežbanja se je povečal kot posledica svetovnih dogodkov. Državni tajnik George C. Marshall se je sestel s člani senatnega odbora za vojaške zadeve in jih igriral, naj pospešijo akcijo o načrtu.

Marshall je opozoril člane odbora na preobrat v Čehoslovakiji, kjer so komunisti prišli na krmilo. Vznemirile so jih številke o stroških obvezne vojaške službe in vežbanja. Ti bi znašali čez dvajset milijard v petih letih.

Prej so se sestali z Marshalom senatorji Chan Gurney, Styles Bridges, Edward V. Robertson, Leverett Saltonstall, Harry F. Byrd in Lister Hill. Slika, katero je državni tajnik orisal na sestanku, je bila temna. Senatorjem je povedal, da zavzema glede vojaškega vežba

Domače vesti

Obisk

Chicago.—Glavni urad je zadnje dni obiskal John Matekovich ml. iz Gowande, N. Y., ki je prišel v Chicago, da se izuči televizije. On je veteran zadnje vojne.

Nov grob v Penni

Forest City, Pa.—Dne 11. febr. je umrl Louis Kres, star 79 let, samski, doma iz Gornjega Loga pri Litiji, v Ameriki od 1894, ves čas v tej naselbini. V Ameriki zapušča dve nečakinji, tukaj Milko Kres, v Vermontu pa Dorothy McGuire.

Is Clevelanda

Cleveland.—Po daljši bolezni je v Euclidu umrl Frank Kučar, star 54 let, doma iz Sendolja, fara Štorje, v Ameriki 35 let, član društva 5 SNPJ, kuharske unije ADF in delničar SND na St. Clairju. Tukaj zapušča ženo, dve hčeri in dva vnuka, v starem kraju pa polsestro.—Pri družini Ernie in Ann Urbas v Euclidu so se oglasile rojenice in pustile drugorojenčka. — V Euclidu nameravajo zgraditi nov Narodni dom.

MacVeagh imenovan za poslanika v Lizboni

Washington, D. C., 6. marca.— Predsednik Truman je imenoval Lincoln MacVeagha, sedanjega poslanika v Grčiji, za poslanika v Lizboni, Portugalska. Nasledil bo Johna C. Wileyja, ki je resigniral. Poročilo pravi, da ne bo imenovan nov poslanik za Grčijo, dokler se bo tam mudil Dwight Griswold, načelnik ameriške pomožne misije. MacVeagh je zadnji teden došel v Washington iz Grčije.

Predsednik Truman posegel v konflikt

Key West, Fla., 6. marca. — Predsednik Truman je posegel v konflikt, da prepreči okle stavek delavcev v tovarni atomske energije v Oak Ridgu, Tenn. Naznanil je, da bo izdal dekret na podlagi provizije Taft-Hartleyevega zakona in imenoval preiskovalni odbor, ki bo skušal rešiti konflikt.

ren za prelivanje krvi, če ne bo takoj abdiciral. Mihael je podal izjavo pred odhodom v Ameriko.

nja isto stališče sedaj, kot ga je, ko je bil šef generalnega štaba. Nove komplikacije so nastale zaradi opozicije proti obvezni vojaški službi v mirnem času. Zadevni načrt je običal v senatu in nižji zbornici.

Obrambni tajnik Forrestal stalno naglaša, da mora Amerika, čeprav ima atomske bombe, vzdrževati mogočno oboroženo silo in biti pripravljena na vse eventualnosti. On ima oporo pri Trumanovi administraciji in članih generalnega štaba.

Forrestal je dejal, da je Amerika že dolgo v "mrzli" vojni s Sovjetsko unijo. Iz te se lahko razvije "vroča" vojna. Iznajdenja so orožja masnega uničevanja.

"Naše meje so žive," je rekel Forrestal. "Pričy iz zgodovini so izpostavljene napadu. Oboroževalna tekma je v razmahu in svetovna situacija je napeta. Amerika mora biti pripravljena na vse, kar lahko pride."

Truman naj odstavi dva generala

Senator Taylor naslovil pismo predsedniku

Washington, D. C., 6. marca.— Senator Taylor, demokrat iz Idaho, je pozval predsednika Trumana, naj odstavi generala Douglasa MacArthurja, poveljnika okupacijskih sil na Japonskem in generala A. C. Wedemeyra, ker sta demonstrirala, da se ne strinjata z zunanjo politiko administracije.

Taylor je naslovil pismo Trumanu z opozorilom, da sta generala zavzela slično stališče kot ga je Henry A. Wallace, ko je bil trgovinski tajnik. Kakor Wallace, sta tudi generala kritizirala zunanjo politiko administracije. Wallace je bil odstavljen kot trgovinski tajnik, ker je obsodil politiko trde pesti proti Sovjetski uniji. Taylor je dejal, da bi moral Truman, če je dosleden, odstaviti tudi MacArthurja in Wedemeyra.

Senator pravi v pismu, da sta MacArthur in Wedemeyer pripočala kongresu, naj sankcionira tudi vojaško pomoč vladi kitajskega diktatorja Čianga Kaišeka, čigar armada je zavojevana v vojni s komunističnimi silami. To je v nasprotju s politiko Trumanove administracije, ki je predlagala le ekonomsko pomoč Kaišekovi vladi.

Taylor je nedavno naznanil, da je kandidat za podpredsednika Združenih držav na listi tretje stranke, katere nosilec je Wallace.

Svet zavrgel ameriški predlog

Posvetovanje glede situacije v Palestini

Lake Success, N. Y., 6. marca. — Varnostni svet Združenih narodov je zavrgel ameriški predlog glede sprejetja zaključka generalne skupščine o razdelitvi Palestine na dve državi, sprejel pa ameriško-ruski predlog, da se vrše posvetovanja o situaciji v Palestini med petimi stalnimi člani sveta.

Amerika je predlagala sprejetje zaključka, ne da bi se obvezala za izvedbo s pomočjo oborožene mednarodne sile. Predlog je bil poražen s sedmimi proti petim glasovom. Amerika, Rusija, Ukrajina, Francija in Belgija so glasovale za predlog, Velika Britanija, Kitajska, Sirija, Kanada, Argentina in Colombia pa so se vzdržale glasovanja. Andrej A. Gromiko, ruski delegat, je dejal, da bi moral varnostni svet upoštevati poročilo komisije za Palestino, da se zaključek glede razdelitve Palestine ne more uveljaviti brez pomoči mednarodne oborožene sile.

Samo socialistična stranka je za mir?

Albany, N. Y., 6. marca. — Norman Thomas, vodja socialistične stranke, je dejal, da je samo njegova stranka za mir. V svojem govoru je udrihal po Trumanovi administraciji in Henryju A. Wallaceu, kandidatu za predsednika Združenih držav. Dejtal je, da je Wallace ovdje komunistov, Truman pa je obsojal, ker je natrpal svojo administracijo z militaristi.

Zelezniška nesreča v južni Belgiji

Bruselj, Belgija, 6. marca. — Devet oseb je bilo ubitih in osem ranjenih v koliziji dveh vlakov. Nesreča se je pripetila v gosti megli pri Jambesu, južna Belgija.

BRIDGES ODSTAVLJEN KOT KRAJEVNI DIREKTOR CIO

Upri se je zahtevi ekskutive odbora

FLYNN IZBRAN ZA NASLEDNIKA

Washington, D. C., 6. marca.— Harry Bridges je bil odstavljen kot krajevni direktor Kongresa industrijskih organizacij v severni Californiji, ker podpira gibanje za ustanovitev tretje politične stranke in Henryja A. Wallacea, kandidata za predsednika Združenih držav.

Odstavitev je naznanil Allan S. Haywood, podpredsednik CIO in organizacijski direktor. V pismu Bridgesu je naglasil, da njegovo stališče o tretji stranki je vzrok odstavitve. Pismo je bilo v bistvu ultimatum za zahtevo naj takoj preneha s kampanjo v prilogi Wallaceu in proti Marshallovemu načrtu, ali pa resignira kot direktor CIO.

Člani ekskutivnega odbora CIO so se izrekli proti ustanovitvi tretje stranke in Wallaceu kot predsedniškemu kandidatu. Bridges je takrat izjavil, da se ne bo pokoril zaključku odbora. Pozicija krajevnega direktorja je imenovala. Bridges je predsednik mednarodne unije pristanišnih in skladišnih delavcev in to pozicijo bo obdržal, ker je bil izvoljen za predsednika na konvenciji unije.

Philip Murray, predsednik CIO, je imenoval za krajevnega direktorja CIO v severni Californiji Tima Flyna, bivšega člana ekskutivnega odbora unije mornarskih in ladjegradniških delavcev. Haywood je dejal, da se Bridges ni držal zaključka in smernic, katere je zahteval ekskutivni odbor CIO na svoji seji.

San Francisco, Cal., 6. marca. — Harry Bridges, ki je bil odstavljen kot krajevni direktor CIO, je spet predmet preiskave federalne imigracijske in naturalizacijske službe, pravi tujakinja list Call Bulletin. Federalni justični tajnik Clark je poslal v San Francisco Johna Phillipa, ki bo storil korake za deportacijo Bridgesa, ki je bil rojen v Avstraliji.

Prvi poskus za deportacijo Bridgesa leta 1939 se je izjalovil, ker niso bili predloženi dokazi, da je bil član komunistične stranke v času zaslivanja. Pozeje je kongres sprejel zakon, da se vsak tujec lahko deportira, ako se mu dokaže, da je bil član komunistične stranke. Drugo zaslihanje Bridgesa je bilo odfejeno l. 1941. Rezultiralo je v odloku, da mora biti deportiran. Bridges je potem tiral za deveto pred federalno vrhovno sodišče, ki je razveljavilo odlok.

DISKUZIJE O FORMIRANJU VOJAŠKE IN EKONOMSKE ZVEZE V BRUSLJU

Bruselj, Belgija, 6. marca. — Formiranje vojaške, ekonomske in politične zveze je predmet diskuzij na seji reprezentantov Velike Britanije, Francije, Belgije, Holandije in Luksemburške.

Dve važni točki sta se izluščili iz diskuzij. Zavržena je bila pretveza, da lahko poražena Nemčija ponovno postane agresivna sila, Rusija pa označena za nevarnost. Storjeni bodo poskusi, da se "obrambni" zvezi držav zapadne Evrope pridruži Amerika. Države naj bi izenačile orožje in opremo na ameriških linijah.

Velika Britanija je že adoptirala vojaško opremo ameriškega tipa in Francija ji bo sledila. Pričakuje se, da bodo vse države, ki bodo dobile ameriško pomoč, da bodo podprli Marshallova načrta, če ga bo kongres odobrilo, osvojilo program.

Reprezentanti Belgije, Holandije in Luksemburške so opozorili Veliko Britanijo in Francijo, da pogodba vzajemne vojaške

Čistka v čehoslovaški armadi?

Zunanji minister Masaryk odstranil dvome

Praga, Čehoslovakija, 6. marca. — List Pravo Lidu, glasilo stranke socialnih demokratov, piše, da je bila odrejena čistka v čehoslovaški armadi. Vsi neobjavljivi elementi bodo odstranjeni. Drugi viri še niso potrdili poročila o čistki.

Vodstvo čistke je baje prevzel Rudolf Slansky, tajnik komunistične stranke. Naznanilo pravi, da so akcijski odbori na delu.

Vlada premiera Klementa Gottwalda je naznanila zvišanje odmerkov kruha in drugih živil. Izjavila je, da je zvišanje odmerkov omogočil dotok pšenice in drugega žita iz Rusije v Čehoslovakijo. Gottwald je ponovno poudaril, da so vladno krizo povzročili protikomunistični ministri. Pričakovali so, da bodo zmagali s pomočjo zunanje reakcije, a so se prevarili. Ljudstvo je podprlo prerojeno narodno fronto. Gottwald je odločno zanikal trditve in obdolžitve Amerike, Velike Britanije in Francije, da je Sovjetska unija s svojim pritiskom povzročila preobrat v Čehoslovakiji. Dejal je, da bodo vsi reakcionarji v zunanji diplomatični službi odstavljani, da ne bodo metali blata na čehoslovaško republiko.

Jan Masaryk, sin ustanovitelja čehoslovaške republike in prvega njenega predsednika, je odstranil vse dvome, kje stoji. On je zunanji minister. Pred vojaškimi častniki je dejal: "Jaz sem eden izmed vas. Vi se lahko zanašate name. Dospeli smo v novo fazo naše zgodovine. Veseli me, ker je Sovjetska unija na naši strani."

Pet duhovnikov pred sodiščem

Belgrad, 6. marca. — Oblasti poročajo, da je pet duhovnikov pred sodiščem v Bujah v jugoslovanski coni Svobodnega tržiškega ozemlja. Obtoženi so, da so pošiljali živila in denar v Italijo. Stirje duhovniki so priznali krivdo.

Zahteva slovanskih držav zavrnjena

Državni department dostavil note poslanikom

Washington, D. C., 6. marca.— Amerika je odločno zavrnila zahtevo Jugoslavije, Čehoslovakije in Poljske, naj se posvetuje z njimi glede njenih smernic in politike v Nemčiji. Zahtevo slovanskih držav je podprla Sovjetska unija.

Državni department dostavil note poslanikom

Državni podtajnik Lovett je dostavil identične note poslanikom Jugoslavije, Čehoslovakije in Poljske v Washingtonu, vsebujoče zavrnitev zahteve. O zavrnitvi je Lovett informiral tudi ruskega poslanika. Naglasil je, da Amerika ne more upoštevati zahteve.

Zahteva je osnovana na resoluciji, ki je bila sprejeta na konferenci zunanjih ministrov treh slovanskih držav v Pragi 18. februarja. Ta je vključevala tudi ostro obsodbo ameriške, britanske in francoske politike v zapadni Nemčiji.

Note državnega departmenta so bile dostavljene jugoslovanskemu poslaniku Kusanoviču, čehoslovanskemu poslaniku Slaviku in opravniku poslov poljskega poslanstva Rozozinske mu. Slavik je resigniral, preden mu je bila nota dostavljena, v znak protesta proti preobratu v Čehoslovakiji, kjer so komunisti dobili vso oblast.

ARABSKA SILA PRODIRA V SERRI PALESTINE

Straža židovske milice napadena iz zasede

BRITSKE ČETE ŠLE V AKCIJO

Damask, Sirija, 6. marca. — Arabska oborožena sila pod poveljstvom Fawzija Kaukljija je začela prodirati proti Palestini. Gibanje se je pričelo po zaključku seje članov ekskutivnega odbora Arabske lige, ki reprezentira sedem arabskih dežel.

Poročilo pravi, da je arabska sila opremljena s modernim orožjem. Prodiranje te sile pomeni, da bo Arabska lige skušala uresničiti svojo grožnjo, da bo preprečila razdelitev Palestine na dve državi z oboroženo silo.

Jeruzalem, Palestina, 6. marca. — Arabci so napadli stražo židovske milice iz zasede pri Ramallahu. Poročilo pravi, da je bilo 17 židovskih miličnikov ubitih in veliko število ranjenih. Bitka je trajala dve uri. Koliko Arabcev je bilo ubitih in ranjenih, poročilo ne omenja.

Napad je bil izvršen, ko so nekateri člani komisije Združenih narodov dospeli v Jeruzalem. Naloga komisije je izvedba načrta glede razdelitve Palestine na dve državi, ki je bil sprejet na zborovanju generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku 29. novembra.

Cesta pri Ramallahu je edini izhod iz severnega in zapadnega dela Jeruzalema. Kontrolirajo jo arabske oborožene sile.

Britske čete so šle v akcijo v Jeruzalemu, ko so se spopadli židje in Arabci. Streljale so na obe grupi. Dva Arabca in trije židje so bili ubiti. Arabci so uprizorili napade na židovske pozicije v Jeruzalemu, a so bili vrženi nazaj.

Arabei so sinoči navalili na policijsko postajo v Hajfi. V bitki, ki je sledila, je bilo enajst Arabcev in pet policajev ubitih.

Zahteva slovanskih držav zavrnjena

Državni department dostavil note poslanikom

Washington, D. C., 6. marca.— Amerika je odločno zavrnila zahtevo Jugoslavije, Čehoslovakije in Poljske, naj se posvetuje z njimi glede njenih smernic in politike v Nemčiji. Zahtevo slovanskih držav je podprla Sovjetska unija.

Državni podtajnik Lovett je dostavil identične note poslanikom Jugoslavije, Čehoslovakije in Poljske v Washingtonu, vsebujoče zavrnitev zahteve. O zavrnitvi je Lovett informiral tudi ruskega poslanika. Naglasil je, da Amerika ne more upoštevati zahteve.

Zahteva je osnovana na resoluciji, ki je bila sprejeta na konferenci zunanjih ministrov treh slovanskih držav v Pragi 18. februarja. Ta je vključevala tudi ostro obsodbo ameriške, britanske in francoske politike v zapadni Nemčiji.

Note državnega departmenta so bile dostavljene jugoslovanskemu poslaniku Kusanoviču, čehoslovanskemu poslaniku Slaviku in opravniku poslov poljskega poslanstva Rozozinske mu. Slavik je resigniral, preden mu je bila nota dostavljena, v znak protesta proti preobratu v Čehoslovakiji, kjer so komunisti dobili vso oblast.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna za Zdravstveno druzave (taven Chicago) in Kanada \$6.00
na leto, \$4.00 na pol leta, \$2.00 za četrti let; za Chicago in okolice
Cook Co., \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and
Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year,
foreign countries \$11.00 per year.

Člene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in senarčnih
skizem se ne vrnejo. Rokopisi literarne vsebine (frice, povesti,
drama, pesmi itd.) se vrnejo polijateljju le v slučaju, če je priložil
poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2857 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 25, Illinois

Glasovi iz naših nasebin

Kako je bilo v ujetništvu v Rusiji

Arras, B. C., Kanada. — Na kratko bom opisal, kako sem prišel v rusko ujetništvo.

Meseca junija 1. 1914 sem delal pri Krafliču v Šmartnem pri Litiji. Bil sem vesel in zadovoljen in nisem nič slabega slutil. Kot dober kristjan sem bil prepričan, da nas bo vsemočni Bog obvaroval vseh nadlog. V cerkev sem hodil poslušat božjo besedo, svoj vsakdanji kruh pa sem si služil s poštenim delom — nič manj kot deset ur trdega dela na dan! Niti sanjalo se mi ni, da bom moral v vojno še isto leto.

Avstrija je napovedala vojno Srbiji in v nekaj tednih je bila že vsa Evropa v ognju. Vse za dom in cesarja! Prijaviti sem se moral takoj. Ko sem prišel v Ljubljano, so me takoj oddelili k 17. pešpolku. Nekaj tednov so nas podili okrog Ljubljane, nato pa marš na fronto v Galicijo. Okrog sredi novembra 1. 1914 smo bili že tam.

Moja prva služba je bilo straženje. S prijateljem sva se menjala, eden je spal, drugi pa stražil, toda ne Ruse, ampak našo patrolo.

Držal sem se naukov, da ljudje svojega bližnjega kakor samega sebe in nikar pa ne ubijaj, posebno ne ljudi, ki ti niso še nikdar v življenju ničesar žalega storili. Seve, tedaj so nas učili, da so na bojišču odprta vrata v nebesa.

Mraz je v vsakim dnevom bolj pritiskal, mi pa smo večinoma spali na prostem, tako rekoč v lističih luknjah. Meni so kmalu ozeble noge in začele otekati, čemur se ni bilo čuditi, kajti naša obleka je bila lahka, prav tako čevlji. Šel sem k zdravniku, da bi mi dal malo odpočitka kje na toplem, on pa me je napodil. Namesto zdravlja so me poslali na patrolo. Bilo nas je osem.

Sam pri sebi sem si mislil, fant, v takem stanju ne boš Ruse lovil, pač pa Ruse tebe. Bila je že tema, ko smo naleteli nanje. Naenkrat smo slišali povelje, naj odložimo orožje in dvignemo roke, kar smo takoj storili.

Malo nas je skrbelo, kaj bodo storili z nami, a kmalu smo uvideli, da ne bo nič hudega. Strelivo in orožje so nam pobrali, druge malenkosti pa pustili. Nato so nam takoj preskrbeli večerjo. Čudilo se je nam, ker smo tako slabo izgledali. Vatikanska vojska je bila revna in lačna, umazana in ušiva. Ruski vojaki so nam segli v roke in preskrbeli, da smo spali na toplem. Sedaj pa vas vprašam, kako je mogoče sovražiti take ljudi? Jaz jih ne bom nikoli!

V sredi januarja 1. 1915 se je naš transport pomikal proti Sibiriji. Bila je huda zima, toda v vagonih smo imeli peči in jih kurili z drvmi, katerih je bilo dosti. Kjer koli se je ustavil vlak, smo šli lahko ven in si kaj kupili ali kakšno stvar zamenjali. Rusi niso pokazali zamerljivega sovraštva do nas, dasiravno smo bili različnih narodnosti. Od začetka smo imeli dovolj hrane.

Končno smo le prišli v Sibirijo, in sicer v mesto Marinsk. Tam so nas oddelili po vaseh. Na postaji so nas že čakali mušički in nas oblekli v težke kožuhe in volenke ali škornje. V vasi so nas zopet sprejeli zelo prijazno. Jaz sem bil bolehen in sem se držal največ gorke peči, kadar pa sem mogel, sem jim pa malo pomagal. Prvo zimo, 1. 1914-1915, je vsak ujetnik dobil pet rubljev na mesec za hrano. Ta denar sem dajal gospodarju, da sem se hitreje zdravil.

Spomladi sem šel malo na okoli in prišel do jezera, na katerem je bilo polno divjih rac. Drugi dan sem gospodarja vprašal, ako bi mi dal puško, da bi

šel nad race. Dal mi jo je rade volje, tako da sem imel prav imenitno zabavo ves tisti dan.

Pozneje sem se prijavil za delo v Uralu. Delo ni bilo težko in hrana dobra. Bili pa so tudi ujetniki, ki se nikar niso mogli razumeti z Rusi in jim kradli vse, kar jim je prišlo pod roke.

Končno pa je prišlo do revolucije. Ljudstvo res ni imelo drugega izhoda. Vasi so se zmeraj bolj praznile, tako da so ostale doma le žene in otroci. V vasi niso prihajale druge novice, kakor ta je bil ubit, oni ranjen itd. Ako se ne bi Rusi uprli, jih bi pobili še več, kajti naduta in ošabna gospoda se ne briga za življenje ljudske pare. Naj še pristavim, da sem rad poslušal rusko petje, posebno pa revolucionarne pesmi.

Zaključujem in prilagam \$2 za obrambo našega tiska.

V. Brejc.

Se nekoliko o davkih v Jugoslaviji

Bellingham, Wash.—Zdi se mi potrebno napisati nekaj stavkov glede davkov v Jugoslaviji, ki so tukaj vzbudili malo dvoma. V Prosveti pa je bil objavljen večerjo. Čudilo se je nam, ker smo tako slabo izgledali. Vatikanska vojska je bila revna in lačna, umazana in ušiva. Ruski vojaki so nam segli v roke in preskrbeli, da smo spali na toplem. Sedaj pa vas vprašam, kako je mogoče sovražiti take ljudi? Jaz jih ne bom nikoli!

Resnica namreč je, da je sin Gust prodal vino, ker ima nekaj vinograda. Med vojno so kmetje zalagali vojake z živežem in jim je bilo objuljeno, da se jim bo po vojni pri davkih povrnilo. In res so nekateri dobili popust, piše sin, drugi pa ne. Pravi, da tisti, ki bi morali dobiti povrnjene večje zneske, niso dobili ničesar. "Jaz bi moral dobiti nazaj 20,000 dinarjev, pa nisem dobil ničesar, ker najbrže smatramo, da ne potrebujem," piše sin. Moje mnenje pa je, da ga izrabljajo tudi zato, češ, on ima "bogatega" očeta v Ameriki, pa mu naj pomaga. Tam je namreč splošno znano, da ima očeja in Ameriki, kateri mi je prepustil gospodarstvo in se odpovedal "kotu", poleg tega pa sem mu od časa do časa poslal tudi denar. Torej so najbrže te okolišnice povzročile, da mora plačati tolik davek.

V stari domovini so imeli že od nekaj sapačno mnenje in sliko o ameriškimi Slovencem. Ali si bil "ničvrednež" ali pa "bogataš". Tako so tudi najbrže o meni sodili, da imam "dosti denarja". Če pa ne bi pošiljal de-

parja, bi pa rekli: "Saj vemo, tukaj ni bil za delo, prav tako ne v Ameriki."

Zdaj pa pogledjmo na drugo stran te slike, pa bomo videli kaj je "namalaneža". Ta stran kaže novo Jugoslavijo, na novo zgrajene železnice, tovarne, ljudska stanovanja, odpravo črne borze, seve, nekaj je še "črneža", ampak glavni črni trg so zajezeni. Dalje odpiranje novih rudnikov, premovalnikov ter graditev novih električnih central, zaeno pa odprava brezposelnosti. Odprli so tudi veliko novih strokovnih šol, na primer za inženirstvo, agrikulturno in druge znanstvene zavode.

Ta slika je zelo lepa in vse kaže, da je tudi živa. Torej komunizem ni tako slab, kot ga kaže sprednja stran slike. Pridelki moramo tudi dejstvo, da to, kar se je razvilo v Jugoslaviji, ne glede, kako se imenuje, je posledica posebnih razmer ali izrednih dogodkov—se je rodilo iz nujnosti in potrebe. Ljudstvo v Jugoslaviji ni imelo nobene druge izbire. To se jasno zrcali na Grškem.

V Jugoslaviji bi ne bilo nič boljše kot na Grškem, ako bi ljudstvu vsilili kralja. Primerjajmo Francijo ali Anglijo ali katero koli državo v Jugoslaviji, pa bomo videli, da se ona najlepše razvija kljub zapletenosti davčne mere. Upam, da bodo pravilno rešili tudi to zadevo ozir. zamotanost.

V Jugoslaviji ni bil uveden komunizem radi kakšne politike, ampak zaradi potrebe. Če bi se Amerika znašla v podobnih razmerah, bi ljudstvo prav gotovo storilo isto. Graditi industrijo v tako velikopotezno načrto, kot si ga je nadelo nova Jugoslavija, zahteva tudi veliko žrtvovanja in velike davke. Tako velika podjetja, kot jih danes grade v Jugoslaviji, se ne da zgraditi čez noč. Sad tega dela morda ne bodo uživali sedanji družinski očetje, uživali pa ga bodo gotovo njihovi otroci. In tako sem jaz odpisal sinu, da ga potolažim. Seve, on ima vso pravico zahtevati plačo za svoje delo in le kadar se odštejejo vsi izdatki od dohodkov, se vidi koliko je čistega dohodka. Vsa industrijski delavec je plačan, tako ima tudi kmet pravico zahtevati plačo, posebno še, ako ima družino, ki je nesposobna za delo.

Davčni odbor preeni pridelke kot čisti dohodek, kar pa je zmotno. Pridelki so kmetova plača za delo, ne čisti dohodki. Če bi bil jaz na mestu mojega sina v starem kraju, bi zaračunal moje delovne ure in taka svota se naj bi odštela od vrednosti pridelka, pa se bi potem izračunali koliki so prebitki. Poleg dela pa so zvezani s pridelkom tudi drugi stroški. Davčne komisije najbrže delajo pomote, ker najbrže ne vidijo stroškov kmeta, ampak vidijo le dohodek, ki pa niso "dohodki", pač pa je plača za delo, ki pa je čestokrat manjša kot plača tovarniškega delavca. Saj tako se meni vidi.

George Gornik.

Pogled na slovenske Alpe. Turška gora, Brana, Jermenova vrata in Planjava s Krvavca.

Krošnjarenje z demokracijo

Pony, Mont.—Mi, Amerikanci, hočemo s pomočjo Angležev rešiti demokracijo za ves svet, posebno pa še za Kitajsko in Turčijo. Toda za enkrat je to delo precej težavno, kajti drugi narodi ne kažejo nobene prave navdušenosti za našo demokracijo.

V Španiji vlada "dobra duša" general Franco. On bo že gledal, da se v njegovi državi ne pripeti demokraciji kaj hudega. Enako na Portugalskem.

Ustava Zedinjenih držav se prav prijetno sliši na papirju. Boljše ustave ni kot je naša, na žalost pa se je ne držimo tudi dejansko. Nekateri sicer trdijo, da imamo v tej deželi pravo demokracijo, zopet drugi pa so mnenja, da prave svobode sploh ni v tej deželi. S temi se strinja tudi pisec teh vrst.

Simbol naše svobode je \$. Veliko \$\$\$—veliko svobode! Nič \$—nič svobode! Vsak zase, hudič naj vzame druge! Nekdo je zapisal, da mi, ki smo prišli iz stare domovine, nismo bili važni svobode in demokracije, vendar pa smo vedeli, da živimo in delamo za kapitalizem in nihče ni skušal natvezavati delavcem, da delajo in žive v demokraciji, kakor se to dogaja tukaj vsak dan. Da, prava demokracija je nekaj svetega za delavca, prav tako kot je kapitalizem nekaj svetega za vse one, ki so že od nekaj razkošno živeli na račun delavskih žuljev.

Vollna pravica je bistvo demokracije, toda narod ne zna rabiti tega bistva. Ko bi ljudstvo izrabilo volilno pravico, bi danes lastovalo to deželo, tako pa nekaj tisoč oseb lastuje vse bogastvo, milijone državljanov pa ne lastuje ničesar.

Demokracija je zvišen ideal, toda treba jo je izvajati tudi v praksi za vse ljudi in ne samo za nekaj izvoljencev. Prilagam \$5 za obrambo našega naprednega tiska.

John Tokin.

Iz dežele mormoncev

Salt Lake City, Utah.—Naj tudi jaz spregovorim nekaj besedi v našem delavskem listu Prosveti.

Letos bomo imeli glavne volitve in dolžnost slehernega naprednega delavca, prav za prav vseh delavcev je, da oddamo svoje glasove za delavske kandidate. Za Henryja Wallacea bi se morali zanimati še posebno vojni veterani. Potrebno bi bilo, da bi se oprijeli tega gesla: "Kdor hoče iti v vojno, naj voli republikance in demokrate, kdor pa ne mara vojne, naj voli za Henryja Wallacea in druge kandidate tretje stranke."

Tako nazadnjaških ljudi še nisem nikjer videl kot so nekateri mormonci. Pravijo, ako bo pri prihodnjih volitvah izvoljen delavski kandidat, bo dal Ameriko Stalinu in da bomo vse izgubili, to je svoboda tiska in

govora in tudi mormonska cerkev bo propadla.

Med mormonci je nekaj tudi takih, ki ne dajo dosti na vero, torej so izobraženi, na drugi strani pa bi nekateri še vedno radi prakticali mnogoženstvo. Zadnje leto je bila ta zadeva pred vrhovnim sodiščem, ker so nekateri mormonci hoteli imeti več žena, toda zvezni zakon jim je prekrizal račune. Nekaj stari mormonec, ki je bil z menoj v sobi, mi je večkrat dejal, da se ne bi smela vlada vtikati v mormonske običaje, češ naj imajo toliko žena, kolikor jih morejo preživljati.

Mnogim mormoncem je še sedaj Roosevelt na potu in pravijo, da je hotel podariti Alasko Stalinu, če pa bo izvoljen Wallace za predsednika, bo pa Stalin dobil vso Ameriko in Evropo. Kar se mene tiče, se Stalinu nič ne bojim; prav tako mi ne krati spanja Wallace.

Mormonci tudi krivijo inozemce, da je delavstvo organizirano v državi Utah. To pa verjamem. Ako ne bi bilo inozemcev, bi bile v državi Utah še vedno odprte delavnice. Meni je ta država dobro znana, saj sem delal v premovalnikih nad 15 let. Delavske razmere niso bile slabe, vendar pa mi je delo najbolj ugajalo v državi Montani in Washingtonu.

Za danes končam, ob pritiki se bom pa zopet oglašil, če mi bo zdravje dopuščalo. Moja bolezen se ni zboljšala. Sedaj sem popolnoma nezmožen za vsako delo. Mislim, da ne bo dolgo, ko bo prišel vrag po svoje . . .

Tu imamo sedaj prav lepo vreme; ni dosti mraza in ne snega. Pozdravljam vse rojake po širni Ameriki, kakor tudi moje-ga sina, ki študira na univerzi v Los Angelesu, prav tako družino Billa Grusonika v Red Wood Cityju in mojo ženo, ki živi isto tam. V. Raunikan.

S pota

Letos je prestopno leto. Ne vem, kaj je vzrok, da ima moj patron sv. Matija svoj imendan na 25. februarja, drugače pa na 24. Morda zato, ker je bil izvoljen potem, ko se je Juda Iskarijot radi sramu obesil, ker je izdal svojega učenika za 30 srebernikov.

Da, Judež se je obesil, dandanes pa imamo veliko drugih Judežev, ki Boga zatajujejo in prodajajo kar naprej, toda jih ni nič sram. Vendar pa naj ti Judeži ne mislijo, da ne bodo prešli plačila. Bog sicer ne plačuje vsako soboto, toda plačuje po zaslužnju. Božji mlini meljejo počasi, a gotovo.

Ob mojem 80. rojstnem dnevni mi mislijo poletavajo v moj rojstni kraj in k moji blagi materi, ko mi je za moj god prinesla v Planino štrukeljček. Tege se tako dobro spominjam, kakor da bi se bilo zgodilo včeraj. Dobro se tudi spominjam očetove smrti, kajti tedaj mi je bilo že 18 let. Pred smrtjo je komaj govoril in bridko mu je bilo, ker ga je mučil župnik z neko opasko. Ker je bil zelo slaboten, ni mogel več povedati, kakšna je bila tista opazka.

Farizeji se zaganjajo tudi vame že mnogo let. Naj pa pristavim, da ti farizeji nimajo tistega srama, radi katerega se je obesil Judež Iskarijot. Ob priklki mojega rojstnega dne sem prejel mnogo čestitk in daril, za katera se prav lepo zahvaljujem.

Matija Pogorelec.

Išče nečakinjo

South Wellington, B. C., Kanada.—Rad bi izvedel, kje živi moja nečakinja Johana Janež. Pred leti je bila v Clevelandu, O. (v Collinwoodu). Doma je iz vasi Bukovica, Babno polje, Notranjsko. Pri hiši so rekli pri Klemenu.

Prosim jo, da bi se javila meni, njenemu stricu. Za njo imam važne novice. Če pa kdo drugi ve zanjo, ga prosim, da mi pošlje njen naslov. Moj naslov: Anton Turk, South Wellington, B. C., Canada. Anton Turk.

"Mrzla" vojna in Čehoslovaška—III

Da ameriška reakcija z lažliberalci vred danes toliko rohni proti zadnjim dogodkom na Čehoslovaškem, je več razlogov. Eden teh razlogov je, ker je zdaj izgubljeno vse upanje, da bi se Čehoslovaška odtujila od Moskve in se izmehovala Rusiji. Za slednje v resnici ni bilo nobenega upanja, odkar so bili Čehi in Slovaki tako nesramno prodani Hitlerju po zapadnih "demokracijah". Vsekakor pa so v zapadnem svetu nekateri politični krogi gojili upanje, da bodo dogodki, posebno pa Marshallov načrt, zrahljali vezi med Moskvo in Prago in da se bo slednja začela bolj in bolj nagibati proti Zapadu. Vsa povojna čehoslovaška politika je namreč stremela za tem, posebno pa še politika predsednika Beneša in zunanje ministra Masaryka, da Čehoslovaška postane kulturno, gospodarsko in politično mostičke med Sovjetsko Rusijo in Zapadom.

Da ni prišlo do tega, odnosno da se je ta politika izjalovila, je glavna zasluga Trumanove zunanje politike. Ko je leta 1946 čehoslovaška vlada vprašala Ameriko za večje posojilo (90 milijonov) za rekonstrukcijske svrhe, je v Washingtonu naletela na—železni zastor. Po večmesečnem pogajanju in političnem barantanju se je državni departament toliko omeščal, da je Pragi obljubil posojilo, pozneje se je pa premislil in obljubo preklical. Na Prago je gledal bolj in bolj mrko, hladno in prezirljivo. Vse zato, ker je s podražitvenjem zadala smrtni udarec velekapitalizmu. Tege v Washingtonu in Wall Streetu niso mogli pozabiti in na Prago bolj in bolj pritiskali, da mora takoj ali čim prej plačati odškodnino za ameriško podražitveno imetje. Seveda po taki ceni kakor so jo v Washingtonu določili. Odgovor Prage je bil, da morajo te vrste "upniki" počakati, da se dežela postavi na noge, poleg tega pa je tudi ugovarjala zahtevani, to je pretirani odškodnini za podražitvena podjetja, v katere je bil zainteresiran ameriški kapital.

Z drugo besedo: Washington ni hotel dati Čehoslovaški le posojila, da bi se gospodarsko čim prej postavila na noge, marveč jo je pestil za čim hitrejšje izplačilo masne odškodnine za podražitvena podjetja. Na drugi strani pa za podpiranje reakcionarnih režimov križem sveta in za obnovo francoskega ter holandskega imperializma v Indoneziji in Indokini razmetavajo milijarde dolarjev iz javne blagajne. Vse to je bilo znano čehskemu delavstvu, ki se je bolj in bolj oklevalo komunistične stranke in bolj in bolj gledalo na Moskvo. Tege je kriva v veliki meri stupidna ameriška politika, ki je ves čas po vojni odbijala Čehoslovaško, namesto da bi ji nudila prijateljsko roko.

Drugi razlog, da ameriška reakcija danes toliko grmi proti preobratu na Čehoslovaškem, je v tem, ker se boji, da bi se kaj sličnega ne dogodilo tudi v Italiji in Franciji. "Če pride do tega, smo izgubljeni," pravijo danes v Washingtonu in izven njega. V tej krizi so čehoslovaški komunisti namreč pokazali ne samo veliko drznost, marveč tudi veliko iznajdljivost v področju revolucionarne taktike. In sicer taktike, ki se v podobni situaciji da aplicirati tudi v Italiji in Franciji za zasego oblasti. V Italiji in Franciji komunisti danes seveda nimajo te možnosti, toda nihče ne ve, kaj se zgodi jutri ali pojutrišnjem. V tej kratki revoluciji so se na Čehoslovaškem izkazali kot najbolj učinkovito orodje revolucionarni delavski aketijski odbori, ki so bili ustanovljeni čez noč in prevzeli vse krajevne vlade in tudi vse industrije v svoje roke. Kaj takega se seveda more zgoditi le v deželi, ki se znajde v revolucionarni situaciji. Do take situacije bo prej ali slej prišlo tudi v Italiji in Franciji, ki sta najbolj godni za preobrat. Tege se zaveda tudi ameriška reakcija, ki hoče ta razvoj preprečiti z Marshallovim načrtom, ker ga s Trumanovo doktrino ne more.

Da je Marshallov načrt več ali manj vplival tudi na razvoj vladne krize na Čehoslovaškem, skoraj ni dvoma. Kot znano, je čehoslovaška vlada prvotno soglasno sklenila, da je pripravljena sodelovati v Marshallovem načrtu. Na pojasnilo Moskve, da smatra ta načrt za bič proti Rusiji, se je čehoslovaška vlada potem soglasno umaknila iz Marshallovega načrta. Kmalu potem pa se je začelo notranje trenje med desničarji in levičarji in zadnjič končno prišlo do vrhunca. Marsikdo si je namreč tudi na Čehoslovaškem pozele — ameriških milijard, ameriške "pomoči" . . . To je bilo znano tudi gotovim silam, ki so začele usmerjati tok vohunov v to deželo, da jo "omehčajo" in pomagajo čehoslovaškim desničarjem do izbrcenja komunistov iz vlade. . . . Enako kakor se je lani zgodilo v Italiji in Franciji. Če bi se bila ta skema posrečila, tedaj bi reakcija metala klobuke v zrak ob praznovanju svoje zmage.

Ampak na Čehoslovaškem se ta skema ni posrečila. Voditelji desničarskih strank, ki so to krizo inscenirali z namenom, da se iznebe levičarjev, pri prihodnjih volitvah pa jih porazijo, se danes nahajajo na cesti in nekateri tudi v zaporu. Toda nova vlada ni totalitarska, marveč še vedno koalicijska. Upamo, da tudi ostane, kajti Čehoslovaška si bo le na ta način ohranila demokracijo.

V tej krizi so Čehi in Slovaki v resnici pokazali veliko politično zrelost. Posebno pa je pokazal vso politično zrelost predsednik Beneš, od katerega je bila odvisna razrešitev krize. Kot človek z globokim demokratičnim prepričanjem, ki veruje v parlamentarno formo vlade in civilne svobodščine ter evolucionaren socializem, je bil postavljen pred težko vprašanje, kar je priznal tudi komunistični premier Gottwald. Koliko je slednjemu verjel, ko ga je zagotovil, da bo nova vlada parlamentarna in demokratična, ni znano, toda lahko je imel pomisleke. Ako bi jih ne imel, bi bil demisijsko ministrov desničarskih strank sprejel takoj prvi ali drugi dan.

Tudi naša želja je, da bo l nova čehoslovaška vlada demokratična kakor je bila zadnja. V njej res ni desničarjev, toda to še ne pomeni, da levičarska vlada ne more biti demokratična. V današnji politični situaciji, prepojenosti mednarodnimi intrigami in

Izdajalec Čangkajšek, plačanec wallstreetskih bankirjev

"Vsa zemlja se razdeli z oziranjem na število oseb, ki jedo, ne glede na spol. Vsa polja 'Podnebeskega carstva' morajo obdelovati vsi v 'Podnebesju'!"—Tako so proglasili že sredi 19. stoletja kitajski kmečki puntarji, imenovani tajpini, ko so v "Podnebeskem carstvu"—Kitajski dvignili zatirane kmečke množice k uporu in organizirali svojo oblast s prestolnico v Nankingu. Vendar je bil revolucionarni voditelj tajpinskega pokreta ubit, kitajski fevdalci pa so s pomočjo Angležev in Francozov zatrli uporniško gibanje.

Stiristopetdeset milijonsko ljudstvo je dalje ječalo pod jarmom fevdalizma in imperijalizma; ponovni kmečki upori niso bili uspešni. Šele ko je bila 1921 leta formirana KP Kitajske, je bilo jasno postavljeno vprašanje boje proti fevdalizmu in imperijalizmu. Staro geslo kmečkih puntarjev o razdelitvi zemlje je dobilo novo formulacijo: "Zemlja tistemu, ki jo obdeluje!" V svesti si, da je vprašanje socialne ureditve in agrarne reforme eno izmed najvažnejših, nujnih problemov kitajskega ljudstva, je predsednik KP Kitajske Mao Tse Tung nedavno dejal o vprašanju končne zmage v sedanjih državljanski vojni na Kitajskem naslednje: "Ta je odvisna od tega, če bomo dobro izvedli agrarne reforme. Čangkajšek bo poražen zato, ker se vojskuje proti kmetom. Če bomo komunisti rešili vprašanje agrarne reforme, bomo zmagali."

Po kapitulaciji Japonske je 60.000 kmetov-najemnikov došlo zemljo; v zadnjih dveh letih pa izvaja KP Kitajske agrarno reformo po vsem osvobojenem ozemlju. Spričo teh velikih gospodarskih in socialnih reform, spričo stoletne zahteve kitajskega ljudstva po osvoboditvi in nacionalni neodvisnosti in tudi razumljiva borbenost in vztrajnost demokratične ljudske armade, ki je vodila desetletno vojno proti Čangkajškovim kontrarevolucionarnim trupam, osemletno vojno proti japonskim imperialistom in ki junaksko bje sedanjo osvobodilno vojno z ameriški imperialisti ter njihovimi Čangkajškovimi plačanci.

Kdo je zloglasni Čangkajšek, komandant skoraj štirimilijonske najemniške vojske, suvereni gospodar največjih kitajskih bank, lastnik milijonskih delnic, misteriozni "Buddha" ameriških imperialistov na vzhodu? "Njegova vloga je podobna vlogi, ki jo je v vaši deželi imel Draža Mihailović: v besedi proti Japoncem, dejansko pa je stremel, da podjarni vse ljudstvo in se bori proti silam osvobodilne ozemlja, medtem ko je sklepal sporazume z Japonci." Tako je odgovoril predsednik sindikalne organizacije osvobodjenega kitajskega ozemlja Liu Ning Yi, ko je lani obiskal Jugoslavijo. Čangkajšek je po japonski kapitulaciji pozval japonske čete, da se ne predajo demokratični armadi, temveč da počakajo prihoda njegovih čet. Američani so v ta namen prepeljali z avioni in ladjami Čangkajškove čete v Severno Kitajsko in Južno Mandžurijo, zaradi česar dolguje Čangkajšek Amerikancem 380 milijonov dolarjev. Čangkajšek je pozval v svoj glavni štab komandanta japonskih čet v Srednji Kitajski, da vrstni v Kuomintangovo vojsko 22.000 japonskih ujetnikov kot oficirje. Prav tako je v svojo vojsko sprejel 84.000 vojakov, kvizlinške vlade. Izdajalski in nizkotni značaj tega imperialističnega generala je spoznalo kitajsko ljudstvo že leta 1936 natančneje, ko je Čangkajška ujela demokratična armada in ga izpustila, potem ko je Čangkajšek dal svečano obljubo, da bo vodil borbo proti Japoncem, kar pa je seveda takoj zopet prekršil.

Demokratična armada je, čeprav je poznala izdajalsko politiko Čangkajška, vendar skušala doseči združitev vseh sil v borbi proti japonskim imperialistom. Tudi po japonski kapitulaciji si je prizadevala sporazumeti se s Kuomintangom. Že leta 1945 je bil dosežen prvi tak sporazum. Vendar je Čangkajšek vedno prelomil sporazum in izvedel zahrbne ofenzive na osvobodeno ozemlje. Januarja

1946 je bil Čangkajšek celo prisiljen, da pristane na osnove politično posvetovalnega sveta, v katerem so bili predstavniki komunistične stranke Kitajske, Kuomintanga in Demokratične lige. Čangkajšek pa je kmalu prelomil tudi ta sporazum in izvedel nenadne, bratomorne ofenzive na osvobodeno ozemlje.

Medtem je načrt o "pomoči" Kitajski, načrt znanega ameriškega vojnega hujskača Bullita vedno bolj dobival konkretne oblike. Marshall, specialist za Kitajsko, je priporočal kongresu ZDA vedno nova milijonska posojila za "v vojni upuščeno Kitajsko". Wedemayerjeva misija na Kitajskem je prinesla nove dolarje Čangkajšku, pa tudi nove denarce in letaska oporišča Amerikancem. "Štiri velike družine"—Čangkajšek, T. V. Lung, H. H. Kung in bratje Chen—so medtem obogatele na 10 milijard ameriških dolarjev; pohlep ameriških monopolistov in militaristov je prav tako zrastel: 50 milijonov sužnjev, ogromne množice surovin, volframa, antinoma ter dragocena krzna, svila, volna, riž in čaj bi bile več ko bogato plačilo za vlozeni kapital v kitajsko pustolovščino.

Število, ki govori o višini ameriške pomoči Čangkajškovi oligarhični vladavini, obtožuje vlado ZDA dovolj jasno, da noli polno odgovornost pri prelivanju krvi na Kitajskem. Samo zaradi materialne in politične podpore iz ZDA je Čangkajšek kršil sporazume z demokratično armado; le ob vzpodbudi in vzgledu imperialističnih gospodarjev so rasli Čangkajškov pohlep in diktatorske želje. Čangkajšek je do sedaj dobil od ZDA naslednje vsote: vojni presežek iz cone Burma-Indija v znesku 500 milijonov dolarjev, po zakonu o posojilu in najemu od japonske kapitulacije pa do danes 758 milij. dolarjev, UNRRA-ino "pomoč" (med vojno) v znesku 675 milij. dolarjev, kot povojno UNRRA-ino "pomoč" pa 35 milijonov dolarjev, posojilo za nakup bombaz v znesku 67 milijonov dolarjev, vojni material za 825 milijonov dolarjev (vreden sicer dve milijardi), za modernizacijo vojaških pristanišč 15 milijonov dolarjev—kar znaša skupno 4 milijarde dolarjev. Poleg tega je dobil Čangkajšek od ZDA 271 vojnih ladij, ameriške baze v Nankingu, Šanghaju itd., ameriške instalacije v Tsingtau. ZDA so dalje izvezvale devet Kuomintangovih armad za Severno Kitajsko in Mandžurijo; oborožile, opremile in izučile so 90 Kuomintangovih divizij, vzdrževale so tretjo in osmo kitajsko zrakoplovno skupino—da ne vštujemo sem razne prevoze Kuomintangovih čet, vzdrževanje skladišč in oskrbovanje raznih ameriških misij in specializov. Pred kratkim je Marshall zahteval, da kongres odobri novo dolarsko posojilo Kitajski, novo "pomoč" Kuomintangovim plačancem v borbi proti kitajskemu ljudstvu. To dejstvo je prisiljen priznati celo "New York Herald Tribune": "Kitajske demokratične sile se vedno bolj krepe kljub temu, da Washington in Wall Street vodijo politiko podpiranja Kuomintangove Kitajske."

Za vso to dolarsko "pomoč" zahtevajo ameriški monopolisti "nekateri" protiusluge in jamstva. Že leta 1945 so ameriški karteli sklenili pogodbe za grafitve raznih velikih industrijskih podjetij na Kitajskem. Vlada Kuomintanga pa je ukinila omejitve glede velikosti tujih investicij kapitala v kitajsko industrijo. Novembra 1946 pa so ZDA in Čangkajškova vlada podpisale v Nankingu pogodbo, ki dovoljuje ZDA pravico trgovanja, izkoriščanja mineralnih bogastev, svoboden tranzit ter vrsto drugih koncesij, kar je v bistvu dovoljenje za širokopolno ropanje ameriških imperialistov na Kitajskem.

Spričo rastočih uspehov demokratične armade je Kuomintangova vlada prisiljena prositi za vedno nova dolarska posojila in vojni material, obenem pa prisiljena odstopati ameriškim imperialistom vedno več koncesij. Posojilo v zvezi z Wedemayerjevo misijo na Kitajskem je povezano z zahtevo ZDA, da ji

Čangkajšek odstopi 11 pomorskih oporišč. Sporazum decembra 1947 v Nankingu pa je Čangkajšku "vrgel" 140 vojnih ladij, ZDA pa je moral v zameno odstopiti otok Formozo, ki ga komandant ameriške zapadno-pacifiške flote admiral Coock že spreminja v moderno ameriško pomorsko bazo, medtem ko so ameriški kapitalisti zasegli kemične tovarne, električne centrale, sladkorno in solno industrijo ter tovarne aluminija.

Gospodarska zavisnost od ameriških monopolov in nenasitno ropanje korumpirane Čangkajškove klike je privedlo do nevdružnega ekonomskega položaja kitajskega ljudstva na ozemlju nankingskih vladodržcev. Fevdalno zatiranje kmeta s strani veleposestnikov, korupcija Kuomintangovih uradnikov, visoki davki, mobilizacija vseh za vojno in gradnjo vojaških objektov sposobnih moških so pahnilo milijone kitajskih kmetov-najemnikov in delavcev v bedo in umiranje od gladi. 40 do 50 milijonov brezdomcev in brezposelnih blodi danes gladnih po Kitajskem: samo v dvajsetih mestih pa je ustavilo delo 27.000 industrijskih podjetij in trgovin. Na kuomintangovskem ozemlju grozi delovnemu ljudstvu obupna inflacija. Cene dnevno rastejo, realna mezdja ostaja ista. 50 kg riža na primer velja danes 1.500.000 kitajskih dolarjev (150.000 kitajskih dolarjev je 1 ameriški dolar). Samo v Šanghaju pa je 300.000 brezposelnih in 200.000 brezdomcev.

V mnogih pokrajinah je to nevdružno stanje tiralo kmete v obupne poizkuse kmečkih upov in sabotiranje ukrepov Kuomintangove vlade. V glavnih industrijskih centrih pa je zaradi tega bilo samo v letu 1946 nad 20.000 spopadov med dvema milijonoma delavcev in izkoriščevalnimi delodajalci. Temu revolucionarnemu gibanju se je pridružila tudi študentska mladina, ki je izvedla vrsto velikih demonstracij in stavk v Šanghaju, Nankingu, Tiencinu in drugih mestih nankinske vladavine. Demonstranti so obsojali vladni policijski teror in zahtevali, da se ZDA nehajo vmešavati v kitajsko politiko. Opozicija pa raste celo v sami stranki Kuomintanga. Iz nje je bil Čangkajšek prisiljen izključiti generala Li Chi Šena, ki je ostro obtožil ZDA, da netižno državljanstvo vojno, in zahteval evakuacijo ameriških čet iz Kitajske.

Zlasti tedaj, kadar je Kuomintangova armada pretrepala večje neuspehe v borbi z demokratično ljudsko armado, je bil Čangkajšek prisiljen izvesti "reorganizacijo" vlade na širši osnovi. V maju in aprilu minulega leta je osnoval celo "koalicijsko vlado", v kateri so nepomembne resorje dobile tudi "Mlada Kitajski" in socialdemokratska stranka, ki je izdelala "novo konstitucijo". Vladajoča stranka—Kuomintang—pa je kljub poizkusu, da bi Čangkajškova vlada dobila demokratično lice, ostala še dalje suverena diktatorska stranka, ki je še z večjo besnostjo vršila fevdalno ropanje kitajskega ljudstva, uprizarjala krvave kazenske pohode na osvobodeno ozemlje in dalje prodajala kitajsko neodvisnost dolarjskim magnatom. Septembrskim pokoljem stavkajočega delavstva v Šanghaju je novembra minulega leta sledilo divje preganjanje in aretacije demokratičnih elementov, razpust

Trilateralna udarnica Lipovec Julka iz Maribora.

"Demokratične lige" in pohod proti Kuomintangovi levici. V Nankingu, Šanghaju in drugih mestih je Čangkajšek celo zaprl mnoge vidne člane svoje stranke. Priljubljenost tega azijskega diktatorja med tistim delom kitajskega ljudstva, ki sploh ima voljno pravico, pa najbolje kaže rezultat "splošnih volitev" v nacionalno skupščino: kljub nasilju se je volitev udeležilo le 5% volivcev.

Kljub obupnim poskusom Čangkajška, da bi v krvi zatrl revolucionarno vrenje kitajskega ljudstva in zavrl sedanjo zimsko ofenzivo demokratične ljudske armade, so vendar njegovi napori in vsa "dolarska pomoč" ameriških monopolističnih krogov zaman. Ze novembra meseca minulega leta je narodno-osvobodilna armada vzpostavila svojo ljudsko oblast na ozemlju, ki ima 2.4 milijone kvadratnih kilometrov in na katerem prebiva 148 milijonov Kitajcev. Demokratična ljudska armada je tako osvobodila 40% vsega kitajskega ozemlja in 30% celokupnega prebivalstva. Kitajski demokratični voditelji so na osvobojenem ozemlju izvedli vrsto gospodarskih in socialnih reform; agrarno reformo, nacionalizacijo težke industrije, kolektivno delo, delovne brigade, splošno šolanje itd. ter tako razvili stopenje okrove fevdalizma. Program predsednika komunistične stranke Kitajske Mao Tse Tungja je postal splošno priljubljen in se izvaja po vsem osvobojenem ozemlju. Program obsega 11 točk in določa med drugim, da mora imeti vsaka družina rezervno žita za leto dni, vsaka vsa mora imeti svoje stavbe za tkanje in kovačnico. V vsakem okraju morajo odpreti dve šoli in ustanoviti dramsko skupino. Vsako okrožje mora imeti bolnišnico. Vsak Kitajec se mora naučiti 1000 znakov kitajske abecede.

Na osvobojenem ozemlju si ljudstvo z veliko vztrajnostjo urejuje svoje življenje in odnose po načelih nove, resnične demokracije. Na ozemlju nankinske uzurpatorske vladavine pa zloglasni Čangkajšek v senci ameriških bajonetov izdaja interese kitajskega ljudstva in skuša še tesneje stisniti fevdalne dolarske okove okoli teles izžetega ljudstva. Vendar zadnje zmagovite ofenzive demokratične armade predstavljajo prelomnico v osvobodilni borbi kitajskega ljudstva. Rezultati razvoja in rasti osvobodilne borbe na Kitajskem bodo pomembni za vse demokratične narode. Skoraj četrtina človeštva bo z dokončno zmagavo demokratične armade odvrгла suženjski fevdalizem in pognala s svoje zemlje ameriške intervente.

M. V.

V ZEMLJI SLOVENIJE NI APNA

Ljubljana.—Pedologi so nam silili v Kmetijski znanstveni zavod stotine vrečk zemlje. Na mizi v laboratoriju je preko 200 majhnih predalčkov, polnih zemlje. To je Gorenjska. To so vzorci vseh zemlja po Gorenjski.

V sedanjem laboratoriju je dolga miza obložena s pločevinastimi škatlicami, polnimi zemlje. Izvrtali so jih v Beli Krajini. Škatlice je preko 200. Vsa tla laboratorija so pokrita s kupčki zemlje. Ta zemlja je z Dravskega polja. Nekateri so pepelnato sive, druge črne, tretje rumene; nekateri so težke, druge peščene, tretje flov-nate.

Nešteto, jama so izkopali pedologi po vseh naših krajih. Lotili so se težavne naloge, raziskovanja tal, da bi na podlagi teh raziskovanj ob koncu leta narisali vsaj prvo grobo pedološko karto.

Brez pedološke karte agronomi ne morejo izvesti pravilno

izboljšal svojo težko zemljo. Neki na koncu njtve je imel drobno apno kamenje. To kamenje se je nehote pomešalo z njivsko zemljo. Kmet je opazil, da so pridelik na tistem koncu njtve posebno lepi. Začel je razvažati apneno kamenje po vsaj njtvi. Sprva ni bilo nobene izpremembe. Šele po dveh, treh letih so se začeli pridelki bolj šavati. Zdaj, po petih letih, ko se je apnec že docela razkrojil, ima kmet krasne uspehe.

Toda naša zemlja je polna skrivnosti, ki jih bodo morali pedologi šele odkriti in spoznati. Bili so n. pr. v Zopogah na Gorenjskem. Tam so tla izrazito kislila. Kljub temu so pridelki izredno lepi, tako lepi, da so jih pedologi z občudovanjem ogledovali.

Na pustih površinah Pragerskega polja so tu pa tam še vidni sledovi njiv. Nekdaj pred leti, so kmetje to zemljo orali. Skušali so na njej pridelati vsaj nekaj živeža. Vozili so nanjo

V laboratorijih kmetijskega znanstvenega zavoda preizkušajo naš strokovnjaki svojstva naše zemlje.

razonizacije kmetijskih kultur. Pedologi raziskujejo tla, da bi s svojim delom podprli ostale agronome, ki uvajajo načrtnost v kmetijsko proizvodnjo.

V kratkem času so pedologi obšli vso Gorenjsko, raziskali so Ptujsko-pragersko polje, izkopali so pedološke jame v Prekmurju, v Beli Krajini.

Inž. Marija Kodričeva, ki se je pravkar vrnila iz Bele Krajine, pripoveduje:

"Krasne profile smo našli tam! Ponekod je orna zemlja do 5 m globoka! Pa ni življenja v njej! Nima maščobe, pravijo kmetje. In res je — davno ni videla gnoja. Našli smo tam, nekaj te zemlje so preorali. Strašno pusta zemlja je tam! Posejali so nanjo oves, ni uspeval. Brez življenja je ta zemlja. Nobene strukture nima. Tam, kjer so jo pognojili s čilskim solitrom, dobro uspeva tobak. Tam raste po vseh vrtovih tobak.

Tam je okrog 800 hektarjev stelnikov. Skoraj vse naše zemlje so že po naravi siromašne, najsi so podzol ali naplavine rek. Ob vseh rekah so zemlje plitve, peščene, pravijo pedologi. Tako na Ptujskem kakor tudi na Prekmurskem polju je rodni sloj zemlje globok komaj 15 do 35 cm. Skoraj vsem našim zemljam primanjkuje apna. Celotljlubljansko polje je gramoz, brez apna. Isto velja za Ptujsko polje. V dolini Psenice n. pr. je tipičen podzol, tam je voda izprala vse apno iz zemlje.

Na poti po Gorenjski so šli pedologi skozi vas Zagorico. Tam so našli kmeta, ki si je sam

dragocen hlevski gnoj. Orali so jo, branali, ji gnojili — pridelki pa so postajali iz leta v leto slabši, manj vredni. Nazadnje so morali opustiti obdelovanje. Bodeče grmičevje je preraslo te nekdanje njtve, kakor pretašča vso ostalo površino. Ob robovih pašnikov, ob mejah, raste črna jelša. "Ta zemlja kriči po apnu.

Ko so šli pedologi po Ptujskem polju, so se z zanimanjem ustavljali ob jamah, iz katerih odvažajo kmetje gramoz. Te jame kažejo vso zgodovino in sestavo tal.

V teh jamah so našli poleg kremenja tudi precej apnenca. Ljudje na Ptujskem polju pravijo, da ni nikjer v bližini apnenca. Pedologi so jih poslali in istočasno iskali v tleh. Rast na Ptujskem polju je splošno slaba. Le od Ptuja proti Vurbergu so našli pas izredno dobre zemlje, bogate na apnu. Tam so rase sončnice, visoke do štiri metre. Take koruze kot tam niso nikjer srečali. Tam sta hodila pedolog in predsednik osonjske zadrage. Sla sta iz Štukov proti Orešju. Nekje sta se ustavila ob preseku tal. Opazovala sta plasti zemlje.

Se o proizvodnji žita v Sovjetski zvezi

Proizvodnja žita v ZSSR se je v primeri z letom 1946 povečala za 58%. Podobno se je povečal tudi pridelek sladkorne pese, krompirja in drugih kmetijskih proizvodov ter živine. K splošnemu dvigu poljedelstva so znatno pripomogle strojnotraktorske postaje, ki so lani obdelale kolhozom za 37 milijonov hektarjev zemlje več kakor leta 1946. Kolhozi so preslegli jesenski setveni načrt za 3%. Ti uspehi so posledica delovnega navedenja kolhoznikov in velikega poleta v socialističnem tekmovanju, kakor tudi povečane skrbnosti pomoči, ki sta ju dali komunistična stranka in sovjetska vlada.

Kolhozni kmetje imajo vse pogoje, da spremenijo leto 1946 v leto novega močnega dviga socialističnega poljedelstva.

Ureditev splitskega

pristanišča. To pristanišče je bilo med vojno večkrat bombardirano. Sistematično so ga začeli obnavljati leta 1946. Zdaj zaključujejo obnovitvena dela na Stalinski obali. Prihodnje dni bo pristanišče pridobilo nadaljnjih 150 m operativne obale. V novem letu bodo uredili še dokončno pomol ter ga podaljšali.

"Ali je to glina?" sta spraševala drug drugega. Pedolog je imel pri sebi stekleničko solne kisline. Kanil je na zemljo nekaj kapljic. Takoj so se pokazale pene. V zemlji je lapor! Mnogo laporja je tam naokoli. Našli so lapor v Ptujski gorji. Našli so ga v St. Vidu, na Borlu in v mnogih drugih krajih. Nekje so našli apneni pesek.

Na Ptujskem polju ne primanjkuje apnenca, s katerim lahko temeljito izboljšamo zemljo. Zlasti je potrebna apnenja spodnja terasa Dravskega polja, ki je mivkasta in docela neplodna.

Na Pulfrihovem fotometru, po fizikalnih metodah, preiskujejo v znanstvenem zavodu zemlje z ozirom na kalij, dušik in druga rastlinska potrebna hraniva. Preiskujejo serijsko, po 100 na dan. Med tem ko kemiki analizirajo vzorce za vzorcem, preiskujejo čistost posameznih vzorcev, presedijo po ure in ure za aprati, prihajajo pedologi z novimi vzorci zemlje, z novimi izkušnjami in spoznanji.

(Poslano Sansu)

Konferenca zadržnikov okraja Tolmin

Tolmin.—Dne 4. januarja so se v Tolminu zbrali zastopniki vseh zadrug tolminskega okraja, zastopniki oblasti in političnih organizacij, da določijo nove smernice glede združništva, gradnje zadržnih domov, kakor tudi glede ustanavljanja novih entotnih kmečkih zadrug.

Po referatih predstavnikov OPZ, OLO in IOOOF se je razvila živahna razprava, med katero je delegat kmečke zadrage Livek—Idrijski, ki je bila ustanovljena 1. januarja t. l., poročal o velikem zadovoljstvu članov z ustanovitvijo te entotne kmečke zadrage. Delegat iz Zatočina je predlagal, da bi tudi pri njih ustanovili entotno kmečko zadrugo, kar so vsi prisotni odobrili.

Delegat zadrage v Ponikvah je v kratkih besedah opisal to vas in prikazal težkobe, ki jih ima tamkajšnje prebivalstvo. Vas šteje 108 hiš in ima okoli 500 prebivalcev. Vaščani so člani petih zadrug, obenem pa tudi člani enega ali drugega upravnega, odnosno nadzornega odbora, tako da bo kmalu vsaka hiša imela svojega predsednika zadrage. Že samo v tej vasi delujejo otrobe 4 zadrage, med njimi 2 mlekarški, ki bi morali le dibrati mleko in ga predelovati v sir, skuto in maslo. Takih zadrug je v vsem okraju okrog 80, zato so sklenili, da se združijo v entotno zadrugo.

V vasi Zatočin so na množičnem sestanku sklenili, da bo lala vsaka družina 1 kub. meter trv, izkupček pa se bo porabil ta gradnjo zadržnega doma.

Po končani diskusiji so bili med drugim sprejeti naslednji sklepi: da se takoj začne z decentralizacijo ter se vse vrste zadrug dotičnega okoliša spoje v entotno kmečko zadrugo; da bodo kmečke zadrage ustanovile vse odseke, ki so potrebni z ozirom na gospodarstvo okolice; zadrage so odgovorne, da bodo izvedene vse obveznosti do skupnosti; zadržniki bodo z vsemi sredstvi sodelovali pri gradnji zadržnih domov, pri čemer si bodo zadrage medsebojno pomagale.

Tolminci pozdravljajo združitev vseh panog gospodarstva v entotni zadrugi, ker se zavedajo, da bodo le na tak način dosegli pravi uspeh v razvoju in dvigu kmečke produkcije.

Razširitev

velikega istrskega vodovoda. V Buzetu je bilo obnovljeno istrsko vodovodno podjetje, ki ima nalogo, da oskrbi številne kraje v Istri s pitno vodo.

Za črpanje vode so uporabljali električno energijo od hidrocentral na Soči. Elektrarna je pa bila med vojno uničena ter so jo šele nedavno obnovili. Številni kraji v Istri so še vedno brez dobre vode. Za začagnu rešitev tega vprašanja so začeli graditi v mnogih krajih velike vodnjake, pozneje bodo pa razširili vodovodno omrežje tako da bodo prejemali dobro vodo po vodovodu povsod, kjer je še zdaj nimajo.

A.1 ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpišajte svoj list!

PRED SONČNIM VZHODOM

NOVELE
ANTON INGOLIČ

(Nadaljevanje)

Ustavila se je sredi čakalnice, pogledala nakoli s svojimi bleščicami očmi, zamahnila nekajkrat z rokami proti gruči na klopi in začela silovito kričati: "Svinje ste! Za ženskami lažite; v tem ste junaki, če srečate Nemca, pa bežite kot zajci. Ste videli, kaj je napravil moj Mile? Ta je junak! Deset jih je pobil; ranjen je streljal nanje, dokler ga niso ujeli. Ko ni mogel drugega, je grizel, pljuval, preklinjal. Ni se jim dal kar tako. Z dvojno verigo so mu zvezali roke in noge. Ko so ga gnali skozi vas, ste vi gledali in molčali. Zajci! Moj Mile se ni bal nikogar. Streljali so nanj, on pa je vzklikal: 'Dol s tirani! Živela svoboda! Živel Tito!' Vi pa ste tiščali roke v žep in pustili, da je padel največji junak. Strahopetci!" Zajela je sape. V svoji jezi in bolečini je bila lepa. Vse nas je še enkrat objela s plameničnimi očmi in kriknila na ves glas: "Strahopetci, svinje!"

In pognala se je proti vratom. V čakalnici je vladala nekaj časa votla tišina, le polagoma in stežka se je pogovor oživljal. Fantje na klopi so se v zadregi presedali. "Kaj je s to ženo?" sem vprašal starejšega kmetiča na sosednjem sedčku. "Ali ne vidiš, da je reva blazna?" "Blazna?" sem se zavzel. "Od kdaj?" "Moj Bog, kdo je še pameten v teh časih!" je vzkliknil očanec. "Se leto, dve naj traja vojna, pa bomo ponoreli vsi, kolikor nas ne bodo pobili!"

Fant, ki je stal ob strani, pa mi je povedal, da so Nemci njenega moža, ki je bil vodja manjšega partizanskega oddelka, pomladi ujeli in ga ustrelili s petimi tovariši sredi vasi. Streljanje se je izvršilo v prisotnosti vaščanov, tudi njegove žene. Mile je padel poslednji z vzkliki na ustih. Ko je utihnil, se je njegova žena pognala z dvignjeno pestjo proti vojakom. Nekaj udarcev je dobila še kar tam, kaj so pozneje napravili z njo, nihče ne ve. Tudi ona ni povedala, kajti čez nekaj dni se je vrnila z nemške komande blazna. Od tedaj hodi iz vasi v vas, posebno rada zahaja na postaje, trge, sejmišča, povsod tja, kjer so zbrani ljudje. Nekaj časa dovoljuje, da delajo z njo, kar hočejo, potem pa izbruhne kakor malo prej. Tudi če so Nemci prisotni. Zato so jo že nekajkrat zaprli in pretepli.

Medtem ko mi je fant razlagal usodo nesrečne mlade žene, je pristopilo nekaj potnikov, večinoma kmetov. Pogovor se je nadaljeval. Od ženske nesreče smo prišli na še večja zla, ki jih je prinesla okupacija.

"Nemci so zverji," je začel stasit kmet. "Lanske jeseni so pridrveli nenadoma v našo vas. Od vseh strani kamioni. Jaz sem jih opazil šele, ko so bili pri sosedu. Takoj sem vedel, da niso prinesli sreče. Poklical sem ženo in zbral otroke. Pobegnili smo v sadovnjak, da bi, če bo treba, dosegli od tam stransko cesto, ki je peljala iz vasi. Toda tudi ta je bila polna vajakov. Videli smo, kako ženejo po vasi nekaj uklenjenih mož in celo dve ženi, ki sta obupno jokali. Tedaj je nekdo zdrel mimo po cesti in zaklical: 'Miša, beži, kazenska ekspedicija, ker smo podpirali partizane!' 'V koruznjak!' sem zaklical in potegnil s seboj ženo in otroke. V tem se je zasilalo streljanje od vseh strani. Komaj sem umiril uboge otroke. Videl sem, kako so pri sosedovih odganjali živino in svinje

ter odnašali perutnino in žito. Sosed sam je moral dvigati težke vreče na avtomobil. Mojih volov ni bilo doma, najstarejši sin je z njimi oral, tudi svinj in ovac ne. Toda kašte so bile polne. Fant sem iz koruznjaka, da branim svoje, a žena in otroci so me zadržali. 'Naj odnesejo vse, samo da nam ti ostaneš!' Že so bili pri nas. Kričali so in streljali skozi okna v hišo. Potem so vrli vanjo in začeli odnašati vreče, loviti po dvorišču gosti in race. Žena in otroci so se spustili v pritajen jok. Stel sem vreče, štel perutnino. Kri mi je zastajala v žilah. Odšli so. Na vasi je vik in krik naraščal, tudi streljanje je postalo ostreje. Avtomobili so drveli sem ter tja. Niti na fronti ni bilo tako. Nato prva ekspedicija, druga. Še malo in sredi vasi se je pokazal tudi ogenj. Tedaj sem z grozo opazil, da zažigajo hiše in kopicе s slamo. Dim je prihajal bliže in bliže. Že je gorela sosedova hiša. Pridrveli so vojaki, zažgali še moje stoge slame in koruzovjne, vrgli v hišo zažigalno bombo in odšli dalje. V trenutku je bilo vse v plamenu. Pokalo je in prasketalo, gošč dim se je valil po sadovnjaku. Dušilo nas je. Morali smo iz koruznjaka. Prebijali smo se med slivami, podirali plotove. Okoli nas je vse gorelo in se rušilo. Slednjič smo se le prebili v polje. Legli smo na zemljo in jokali. Nikoli nisem jokal, tudi kot deček ne, toda tedaj nisem mogel zadržati solz."

Kmet, visok, lepo zračen in zdrav, se je zravnal, v očeh so se mu svetile solze. "Kaj takega niso delali niti Turki!" "Strašno je, strašno!" so pritrtili nekateri. "Vendar z menoj ni bilo najslabše," se je kmet spet oglašil. "Ostala mi je vsaj živina. Mnogi so izgubili vse. Kakih petdeset možkih so odvedli in nismo jih več videli. Nekateri pravijo, da so jih ustrelili, drugi mislijo, da so jih odpeljali v Nemčijo na delo."

"Toda tudi zanje bo prišel dan plačila," je vzkliknil človek v kmečki obleki, a s kapo na glavi. "Že pol leta ne gre nikamor."

Pogovor je krenil na vojne dogodke. O njih smo se pogovarjali, kakor bi bili znanci in bi sedeli kje za zaklenjenimi brati. Največ je vedel človek s kapo. Izrpnjo je poročal o nemških zgubah na vzhodu, zahodu in jugu. Kmetje so poslušali z odprtimi usti. Prišli smo tudi na uspehe partizanske vojske v raznih krajih okupirane Srbije. Spet je vedel največ človek s čepico.

Kmalu smo se oglašili tudi drugi. "Nam v Boru pa je totovec govoril čisto drugače," je dejal že na pogled bolehen kmet. "Kaj vam je govoril?"

Kmet je najprej povedal, da je že štiri mesece na delu v Boru, da je bil zdaj tri dni doma in pokopal očeta in da se vrača na delo, čeprav ni moškega pri hiši, a nič ne pomaga, mora odslužiti šest mesecev. Delo je težko, hrana slaba, a prva dva meseca je bilo še slabše, ker so imeli za paznika totovca, pravega vraga. Z bičem jih je priganjal k delu in jih za vsako malenkost pošiljal v posebno kazensko taborišče. Ob nedeljah pa je sklical svojo četo in ji govoril o velikih nemških uspehih. Govoril je slabo srbski, komaj so ga razumeli. "Po njegovem pripovedovanju Nemci samo zmagojujejo," je kmet pripovedoval. "Imajo več topov in tankov kot vsi zavezniški skupaj, letal toliko, da zasenčijo nebo, vojske pa kot lista in trave."

(Dalje prihodnjic.)

Sej, kmetič, sej!

France Borko

Vaški bobnar je v sončno jutro porožljaj na bobniči pred hišo ljud. odbora. Bilo je ob juri setvi. Kukavica je pozdravljala iz brstečega bukovja. Marsikatera ženica si je ob njenem kukanju segela v razporek svoje janke, kar neki pride v poštev pri denarni sreči.

Ves vaški kot se je presenečeno zganil ob bobnanju. Sepavi in za šale neugnani vaški Francej je kar dalje udarjal s tolkačem po ogledani koži bobna. Hotel je privabiti čim več ljudi. Sosedu Bogšu je ropot že šel skozi kocinasta ušesa. Poveznik si je pokvečeni škrljak s preluknjano tulovko, osimil si viseče brke in stopil z dvorišča s potrtro vrtno ograjo.

Pri občinski hiši so zvijale ženske roke v predpasnike. Nekatero so poslanjale ob velikih vratih, na katerih je kričal lepak, ves prepran in razcefran. Otroci so stopicali večinoma bosi s raje rdečimi nožicami in s svečicami pod nosom. Med njimi se je motal kodrast pes in strigel z uhlji, kakor da bi jih tudi on hotel nastavitvi razglasu.

"Kaj pa tako rogoviliš, kakor da je vse selo naprodaj?" se je shrkal Bogša, ko se je zarinil med ljudi. Razmaknili so se mu in mu naredili pot. Vaščani so ga poznali kot samovoljnca, ki je včasih regaj

siromakom in občinskim revežem s pluznim črtalom ogone zemlje in s svojo skopo roko koruznjak.

Bogša je brez besede potegnil bobnarju iz žepa moleči list in ga preletel z očmi. Francej je še bolj tolkel. Ženske so od nečakanosti zavreščale, naj že počakaj neha in tudi njim prebere, kar jim dajejo na znanje. Doma jih vendar čakajo delo, živina, polje.

Sele zdaj se je bobnar Francej unesel in se vdal godrnjanju. Zataknil si je palčici v usnjeno liško na bobniču, obližnil prste, poklilil po navzočih in počasi razgrnil list. Začel je prebirati črke, kakor bi v gube zlezla bogomoška prebirala jagode na rožnem vencu. Včasih se je Francejnu jezik zapletel, ob kakšni daljši besedi zataknil, da ga je komaj izvlekel iz zagate.

Mimo je pridrčal težak kamion z gramozom, da se je tresla cesta pod njim. Francej vohil glas je v ropotu in prahu oglušel. Samega sebe ni razumel, čeprav je napel sapnik in povikal glas do piskajoče hrešččnosti.

"Se enkrat nam preberi to rec," je menila Vidovička s kangle, ki je v njej prinesla mleka do zbirne vaške postaje. Razglas se jim je zdel toliko pomemben, da ga ni kazalo privzeti pou na rep. Bobnar jim ga je še enkrat od začetka razločno prečital.

Govora je bilo o sejanju sladkorne pese. Ljudje so prisluhnili. Vsakdo si je hotel čim bolj zapomniti in vtisniti v spomin, da bo vedel doma povedati, kako je bilo pisano. Dandanes je drugače kakor včasih, ko ti je šlo pri enem ušesu noter pri drugem ven. Kmet več ne more brezbržno zamahniti, češ, piši me v uho. Tudi govori tako, jaz bom storil po svoje. Zdej je treba uravnjavati vse delo po načrtu! Tako sejali bodo poljedelci tako kakor določa petletno načrtno gospodarstvo.

Spomladansko delo se je odprlo na veliko po polju. Nihče ni držal rok križem. Kmet je pograbl plug, napregel konje in se zasadih do vratu v zemljo. Zima je spočila polje in težaške mišice. Zimščine so obetale kljub vodi, ki je ob odjugi stala po njivah, obilno žetev. Samo če ne bo suše. V žitu se je ob Jurjevem že lahko skril zajec. Kmetje in kravarji so že pršili njive, ki so si jih pustili za novo rastlino in s katero je načrtno kmetijstvo letos v različnih krajih poskušalo njeno rast

IT'S RED CROSS TIME!

V razglasu je bilo rečeno, da bo vsak posameznik moral posejati temveč sladkorne pese, čim več orne zemlje ima. Umna in pravilna bo odločitev. Seme bo dala država, da se ne bo mogel nihče pritoževati. Jesenski pridelek bo odkupljen po primernih cenah. Kmet bo prejel za delo in trud, ki ga zahteva gojenje te industrijske rastline, določeno količino sladkorja.

Sladkorja je pri vsaki hiši primanjkovalo. Starih zalog ni bilo več. Ko je bobnar vrgel med ljudi besedo o sladkorju, so se ženskam zablistale oči. Marsikateri materi so se od slasti, da bo spet lahko pila sladko kavo namesto prežganke, sprijemale ustnice. Mleka so že bili siti. Posebno moški niso marali zanj. Rajši so se teščali z žganjem ali celo jabolčnikom, ki so si ga ponekod nalivali na žgance. Pijače je še od lanske sadne letine bilo dovolj po kletah.

"Ta je piškavica!" se je zabodljivo zahehtal Bogša. Da bodo dajali odškodnino za delo? Nekaj kmetičev in kajzarjev izpod brega se je nabralo okoli kmeta, razpravljajoč o novi uredbi. Sosedje in gospodinjje niso vedele, pri čem so.

"Se še zmiselite, kako je bilo v stari Jugoslaviji?" je Bogša prigovarjal. "Tudi tedaj se je nekaterim zahotelo nekaj takega. Sladkorno peso smo posejali, jo vse leto imeli na brigi in jo okapali, navsezadnje pa smo jo morali pokladati kravam. Bila jim je predebeli in ni imela dovolj sladkorja."

"Zmislil sem, da je imela ena kilogram in pol," je kmetu pritegnil Ferdinandec, ki mu je pred leti mlatinica zmečkala prste na roki. Tedaj da je služil pri Salamunu in krave so vso zimo pitali s cukarico. Dajale so mleka, da so ga vlivali prašičkom, mačkom in psom.

Medtem je vaški bobnar že zginil nekam pod breg na drugi konec vasi. Vsi zbrani poslušalci so se že razšli in doma pripovedovali, kaj jim je razbotal vaški Francej. Samo Bogša in vdova Matjašička sta še venomer govorila pred občinsko hišo, ki je bila tudi spravišče gasilnega orodja. Novi ukrep o sejanju sladkorne pese jima ni šel iz glave.

Se isti teden je hodil po vasi od hiše do hiše krajevni ljudski odbor in po svoji uvidenosti obmeril posameznikom repnega poseva. Nekateri so se šli sami posvetovati z odborniki. Tem ni bilo treba nositi odločitve na dom. Večinoma so gospodarji po daljšem ali krajšem obotavljanju in nagovarjanju, da bodo že ob prvem okapanju pese dobili od države prvi obrok sladkorja, na namig gospodinj pritrtili odmeri. Ni bila samo Matjašička, ki je pristala celo na več arov sladkorne pese, kakor ji je bilo predpisano. Sladkor je oamljal kmetice, da se niso strašile okapanja.

Spomladansko delo se je odprlo na veliko po polju. Nihče ni držal rok križem. Kmet je pograbl plug, napregel konje in se zasadih do vratu v zemljo. Zima je spočila polje in težaške mišice. Zimščine so obetale kljub vodi, ki je ob odjugi stala po njivah, obilno žetev. Samo če ne bo suše. V žitu se je ob Jurjevem že lahko skril zajec. Kmetje in kravarji so že pršili njive, ki so si jih pustili za novo rastlino in s katero je načrtno kmetijstvo letos v različnih krajih poskušalo njeno rast

Tako je suša palila njive in travnike. Studenci so sahnili. Susili so se potoki in struga reke Drave.

Sladkorni pesi pa je sonce prijalo kakor goriam. Kljub suši je poganjala in zelenela, da so pastirjem uhajale krave vanjo in delale kvar. Celo gabez, lapuh in drug plevel so med pesjo bujno poganjali. Bilo se je bati, da bo ta posiljiv zadušil koreninice pese.

Peso je bilo čas okapati. Možakarji so ženskam sklepal in nabrusili motike. Dekleta in žene so si pljunile v dlani. Začele so pletj drače med posejano peso, ki je bila gosta kot lašiče. Kopačice so se sklanjale k vroči zemlji, skubile travo in obirale sosedo. Tu in tam se je oglašila z ogonov pesen, šala, smeh.

Vdova Matjašička si je za okapanje naprosila ženske, da so ji okopale veliko njivo sladkorne pese. Ko je sonce pregnalo rahlo roso, je prišla z njimi na polje, se malo sklonila, kakor da je

HELP IN DISASTER

These hurricane victims, one a cripple, the other injured when debris struck him, are explaining their needs to a Red Cross worker. ABC allotted more than \$10,000,000 for disaster relief during the past year.

in uspevanje. Obdravsko polje menda ne bo odpovedalo, kalli? Saj je zmerom priraslo toliko, da so ljudje imeli za domači del in še za prodajo, tako pšenice, koruze kakor krompirja. Zadnje sušno leto je res prekrizalo kmečke račune, da kakšne prodnate zemlje niso vrnil niti semena. Toda kmet je vselej poln pričakovanja in upanja, da ga polje in podnebnje ne bosta pustila na cedilu. Zanaša se na svoje žulje, da so vredni plačila.

Bil je že zadnji čas za sejanje sladkorne repe. Gnoj pod brazdami je od pomladi že strohnel. Ljudje so se spraševali, kje je obljubljeno seme sladkorne pese. Mar bi posejali lan, bi imeli vsaj kakšno korist! Tako pa so si zavrgli zemljo, da leži v prahu in plevelu. Krave se pasejo po repišču.

Vaški samogoltni Bogševje vrste so se rogali in posmehovali, češ, kako so spet naselili oblasti. Saj jim je pravil že vnaprej, da bo tako.

Ob takem podpohovanju jih je mnogo že zdajvaljo nad obljubo ljudske oblasti. Toda tedaj je prispelo na vozove semena sladkorne pese. Spet je Francej v boben pel po vasi gor in dol. Vaščani so razgrabili vse seme. Posejali so njive, čeprav je primanjkovalo moče. Drug drugemu so dajali vzpodbude.

"Poskusimo!" so govorili. "Mogoče nam obrodi. Če ne bo za drugo bo pa za pokladanje živini."

Seme je bilo v zemlji. Povsod je deževalo, samo na Ptujskem polju je padlo nekaj zlatih kapljic, da je seme vzkilo. Potlej pa ni bilo nad polje pod Humom več oblaka. Ljudje so verjeli, da so temu žalostnemu stanju vzrok posekane grofovске Koračice, ki so prejšnja leta s svojimi gozdovi ustavljalje oblake, da polje ni bilo žejno.

Babice so vedele pripovedovati, da je včasih bilo dežja še preveč. Humski zvonovi so morali marsikdaj razganjati megle, ki so se v pasjih dneh kopičile nad poljem. Kolikokrat je počeglestila toča zoreč pšenico, ki se je zibala in valovila pred očmi kot morje. Toda zdaj ni več toče ne dežja. Solški otroci so sicer spomladi zasadili neke posekane predele z borovniki in smrekovimi sadikami, toda ta mladose še ne pritegne nase oblakov.

Tako je suša palila njive in travnike. Studenci so sahnili. Susili so se potoki in struga reke Drave.

Sladkorni pesi pa je sonce prijalo kakor goriam. Kljub suši je poganjala in zelenela, da so pastirjem uhajale krave vanjo in delale kvar. Celo gabez, lapuh in drug plevel so med pesjo bujno poganjali. Bilo se je bati, da bo ta posiljiv zadušil koreninice pese.

Peso je bilo čas okapati. Možakarji so ženskam sklepal in nabrusili motike. Dekleta in žene so si pljunile v dlani. Začele so pletj drače med posejano peso, ki je bila gosta kot lašiče. Kopačice so se sklanjale k vroči zemlji, skubile travo in obirale sosedo. Tu in tam se je oglašila z ogonov pesen, šala, smeh.

Vdova Matjašička si je za okapanje naprosila ženske, da so ji okopale veliko njivo sladkorne pese. Ko je sonce pregnalo rahlo roso, je prišla z njimi na polje, se malo sklonila, kakor da je

plevicam pokazala, kako se sladkorni pesi strže, potem pa jo je na mah v križur nekaj tako vsekalo, da se več ni mogla pripogniti. Mimo po meji je prineslo Bogševga skoropitca s kosiščem na rami.

"Roza, kaj so ti že dali prvi obrok sladkorja, da si pričela s prvim okapanjem?" se je ponorel kmet iz nje.

"Meni še zanj ni sile!" se je odrezala hudomušna Matjašička. Podržala je Bogšo, da ga še njemu lahko da naposodo, če ga morda nima. Skrben gospodar se založi z vsem vnaprej. Bogša je čutil, da ga je Matjašička spet počila s svojim ostrim jezikom, pomagale so ji tudi druge ženske, da so ugnale Bogšo, ki jih je izzival, da menda delajo udarniško ali kaj, ko se tolikanj ženejo. Po sladkorju se jim bodo lahko samo cedile sline. Država jim ga je tako obljubila, kakor obljubiš deci češnje za Nikolovo.

"Vi, dedec, pa ste saharin kupovali že tedaj, ko je bilo sladkorja nazvoljo!" mu je posvetila Ftičarjeva Zinka in z vso močjo zamahnila z motiko, da se je prst zaprašila.

Vse okopačice so se zakrohotalo, kakor bi vsul orehe v lese no nečko. In Bogša je šel dalje na svojo njivo, da bi pogledal, če bi se le splašalo tudi njemu okopati peso, ali bi spustil nanjo krave, ki se itak nimajo kje napasti. Vsi travniki so suhi, da niso niti kosilili.

V treh dneh so štiri ženske Matjašičkino njivo sladkorne pese okopale. Za likof jim je gospodinja naredila pšenične zlevenke, pomazane s sirom in smetano. Tudi liter vina je postavila pred nje.

(Konec prihodnjic.)

Tovarna polivinil-

klorida v Kaštel Sačurcu — ena prvih na svetu. To tovarno, ki so jo začeli graditi lani in ki se bo imenovala "Jugovinil", bodo zgradili med petletko. Z njo bomo dobili tovarno umetnega kavčuka, ki bo med prvimi na svetu uporabljala morsko vodo kot surovino. Deloma bo začela obratovati že letos. Osnovni surovini za predelavo v tej tovarni bosta karbid in morska sol. Iz morske soli bodo z elektrolizo pridobivali klor in vodik. Med nadaljnji procesom bodo dobivali kloro-vodikovo kislino, iz nje pa spojino z acetenom vinil-klorid. Po dodatku nekaterih kemičnih sredstev, po polimerizaciji, bo postal vinil-klorid prožen ter se bo spremenil v polivinil-klorid. Iz polivinil-klorida bodo izdelovali nešteto različnih izdelkov za obutveno industrijo (podplate), elektrotehniko (izolacijska sredstva), za tekstilno industrijo (tehnična vlakna) itd.

NAZANILLO:

Ker nas je že več ljudi naprosilo za naslove jugoslovanskih oblastev v Združenih državah, naj tu navedemo, da naslov jugoslovanske ambasade se glasi:

Yugoslav Embassy,
1520 — 16th St. N. W.
Washington 9, D. C.

Naslov urada jugoslovanskega konzula pa se glasi:

Yugoslav Consulate General,
745 — 5th Avenue,
New York 22, N. Y.

in
Yugoslav Consulate General
188 West Randolph Street
Chicago 2, Illinois

Pišete lahko v slovenskem, srbohrvatskem ali angleškem jeziku.

Slovene Records

- 10-inch records 75c COD, plus postage
- C-400 Moja baba je pijana, polka
- C-401 Kdo pridem skozi log, valček
- C-402 Lubca polka
- C-403 Planina polka
- C-404 Pomišanski polka
- C-405 Bele rože, valček
- C-406 Tekletova točra, valček
- C-407 Veseli tovariši, polka
- C-408 Kusar's orchestra
- C-409 Detroitka polka
- C-410 Dixy day polka
- C-411 Treba in treba ni, polka
- C-412 Herkulovic, waltz
- C-413 Moje tenke glas
- C-414 Na lero, na desno, polka
- C-415 Moje dekle
- C-416 Dekle, kdo bo tebe trojal
- C-417 Frank Yankovic and his orch.
- B-003 Pa simi pa rožice ne cveto, val.
- B-004 Veseli lovec, waltz
- B-005 Odpiraj dekle kamrilo, polka
- B-006 Gor čez jezero, valzer
- J. Pluth and his orch.

Write for free catalogue of all new SLOVENE RECORDINGS to
PALANDECH'S
536 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

"PROSVETA"

2657 S. LAWNDALE AVE.

Chicago 23, Ill. 19

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem.....

V slučaju, da je od strani upravitelja kakšna pomota, nas takoj obvestite, da se lista popravi! Z bratskim pozdravom
ZA UPRAVO "PROSVETE"

GENE LISTU SO:

Za Zdrži države in Kanado \$2.00	Za Chicago in okolice je..... \$2.50
1 tednik in..... 6.80	1 tednik in..... 8.50
2 tednika in..... 5.80	2 tednika in..... 7.10
3 tednike in..... 4.40	3 tednike in..... 6.90
4 tednike in..... 3.20	4 tednike in..... 4.70
5 tednikov in..... 2.00	5 tednikov in..... 3.50
Za Evropo je..... \$11.00	

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Prištetje se sme le one člane iz družine, ki to dovolijo in ki živijo al stanujejo na enem in istem naslovu.

V nobenem slučaju ne več kot 5 tednikov

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki so prištet, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravitelj znifati datum za to vsoto naročniku ali pa ustavititi dnevnik.
PROSVETA, SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime..... Čl. druživa št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)..... Čl. druživa št.....

3)..... Čl. druživa št.....

4)..... Čl. druživa št.....

5)..... Čl. druživa št.....

Mesto..... Druživa.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslov!